

PM

Till:	Kyrkorådet i Folkungabygdens Pastorat
Från:	Advokatfirman Delphi
Datum:	3 december 2019
Angående:	Utredning avseende vissa frågor inom Folkungabygdens Pastorat

1. Bakgrund

1.1 Folkungabygdens pastorat ("**Pastoratet**") har bedrivit näringsverksamhet i ett holdingbolag (" **Holdingbolaget**") med tre dotterbolag. Bolagen har ägts och kontrollerats av Pastoratet till fullo. Sedan våren 2018 har ett ombud, Torbjörn Lindhe, för ett antal församlingsmedlemmars räkning, ifrågasatt hur verksamheten i Bolagen bedrivits. I dag sker ingen verksamhet i de tre dotterbolagen, vilka är i konkurs eller i likvidation. Två av dotterbolagen har enligt uppgift aldrig varit verksamma överhuvudtaget. Ovan nämnda ombud har bl.a. ifrågasatt om bokföringen hänförlig till näringsverksamheten i Bolagen skett korrekt samt om det har förekommit korruption och jäv inom Pastoratet i samband med driften av Bolagen.

2. Uppdraget och omfattning av utredningen

2.1 Advokatfirman Delphi ("**Delphi**") har getts i uppdrag av Pastoratet att, med utgångspunkt i frågorna ovan, i lämplig omfattning utreda om det har förekommit oegentligheter inom Pastoratet på det sätt som ombudet ifrågasatt med inriktning på holdingbolaget och det dotterbolag som nu är försatt i konkurs, Mat i Folkungabygden AB ("**Mat i Folkungabygden**"). Holdingbolaget och Mat i Folkungabygden kallas nedan gemensamt för "**Bolagen**".

2.2 Denna utredning är begränsad till att kartlägga om det finns några konkreta fakta som styrker de påståenden som förts fram om (i) jävsproblematik med avseende på hantering av beslut rörande Bolagen i kyrkoråd och kyrkofullmäktige, (ii) korruption inom Pastoratet, samt (iii) oegentlig bokföring hänförlig till Bolagen.

2.3 Delphi har vid uppdragets genomförande getts möjlighet att på egen hand avgöra vilka intervjuer som ska genomföras och vilket övrigt underlag som bör ligga till grund för utredningen. Det kan noteras att Delphi tidigare engagerats av Pastoratet och därvid biträtt med rådgivning rörande bildandet av Holdingbolaget, frågor kring koncernstruktur samt vissa aktiebolagsrättsliga frågor. Delphi har även hanterat likvidationerna av två av Holdingbolagets dotterbolag (ej Mat i Folkungabygden). Delphis uppfattning är att den tidigare rådgivningen inte har några beröringspunkter med de tre frågor som enligt punkt 2.2 ovan är föremål för denna utredning.

2.4 Under denna utredning har Delphi genomfört intervjuer med:

2.4.1 Fredrik Lennman, kyrkoherde och ledamot i Bolagen;

2.4.2 Anne-Marie Karlsson, ordförande i kyrkorådet, ledamot i kyrkofullmäktige och ledamot i Bolagen;

- 2.4.3 Leif Larsson, ersättare i kyrkorådet och ordförande i Bolagen;
 - 2.4.4 Berit Greck Ånell, ordinarie ledamot i kyrkofullmäktige och kyrkorådet;
 - 2.4.5 Henrik Karlsson, Aklero Ekonomi AB; och
 - 2.4.6 Torbjörn Lindhe, Juristtjänsten AB, enligt uppgift i egenskap av ombud för ett antal församlingsmedlemmar.
- 2.5 Därutöver har Delphi tillhandahållits visst skriftligt material, huvudsakligen i form av korrespondens mellan Torbjörn Lindhe och Pastoratet och vissa debattartiklar från Östgöta Correspondenten. Delphi har även, i viss omfattning, tagit del av protokoll från kyrkofullmäktige och kyrkorådet som funnits tillgängliga på Pastoratets hemsida samt styrelseprotokoll från Bolagen.
- 2.6 Efter genomförda intervjuer har intervjupersonerna fått ta del av de delar av utredningen som avser respektive intervjupersons framförda uppgifter vid intervjuerna. I några fall har intervjupersonerna velat göra tillägg till de uppgifter som de under intervjuerna muntligen lämnat. I den mån som tilläggen rör fakta eller påståenden som har relevans för de tre frågor som utredningen omfattar och som kommenteras under punkt 2.2 ovan har sådana tillägg tillförts rapporten. Om och i den mån som intervjupersonerna under intervjuerna, eller i tillägg till intervjuerna, har framfört kommentarer eller omständigheter som enligt vår uppfattning inte berört konkreta fakta eller påståenden avseende de frågor som i enlighet med punkt 2.2 är föremål för denna utredning så har dessa inte beaktats i rapporten.

3. Angående hantering av jävsfrågor i kyrkofullmäktige och kyrkoråd

- 3.1 Fredrik Lennman, Leif Larsson och Anne-Marie Karlsson har uppgett att det i några fall förekommit diskussioner om potentiella jävssituationer i kyrkorådet och kyrkofullmäktige i samband med att beslut har fattats som rör något av Bolagen, t.ex. i samband med att Holdingbolaget äskade pengar. I dessa fall har personer som ingått i Bolagens styrelser inte deltagit i besluten. Leif Larsson kan inte minnas att någon i efterhand påstått att en jävssituation funnits.
- 3.2 Leif Larsson har vidare uppgett. Själva jävspåståendet kommer, som han förstår det, från anklagelsen att det finns förtroendevalda sittande i Bolagens styrelser som ordinarie medlemmar som också kan sitta ordinarie i kyrkorådet. Åt andra hållet har han inte hört, alltså vice versa. I kyrkoordningen (KO) och aktiebolagslagen finns inga sådana begränsningar vad han kan se. Endast att kyrkoherden ska sitta i alla organ (kan delegeras enligt KO).
- 3.3 Berith Greck Ånell har uppgett följande. Bolagens styrelseledamöter och suppleanter ingår, med något undantag, även i kyrkoråd och kyrkofullmäktige. Sedan Bolagens bildande har det sällan förekommit några diskussioner om eventuella jävssituationer då kyrkorådet eller kyrkofullmäktige beslutat i frågor som berört Bolagen. Vid några tillfällen, t.ex. i samband med kyrkofullmäktiges beslut den 17 december 2018 om att omvandla tidigare givet lån till aktieägartillskott, har de ledamöter i fullmäktige som även sitter som ledamöter i Bolagens styrelser begärt jäv och inte deltagit i beslut. Vid detta tillfälle hade ersättare till personer som begärt jäv släktband med den person de ersatt vid det aktuella tillfället. Berith Greck Ånell har gett följande exempel på beslut i

kyrkofullmäktige och kyrkoråd som berört Bolagen där eventuella jävssituationer, enligt hennes uppfattning, skulle kunna vara aktuella:

- i. Kyrkorådets beslut §19.2 den 18 februari 2019 om att Pastoratets bageri, dvs Mat i Folkungabygden, ska leverera förtäring vid utlåning av Pastoratets lokaler för minnesstunder. Även kyrkorådets beslut §30.3 den 4 mars 2019 samt §32 och §35 den 18 mars 2019 som berör samma fråga. Ledamöter ur Bolagens styrelser deltog i besluten.
- ii. Kyrkorådets beslut §115 den 13 och 17 december 2018 om att föreslå kyrkofullmäktige att omvandla 1 600 000 kronor av tidigare beslutade lånelöfte till Mat i Folkungabygden till ett aktieägartillskott (via Holdingbolaget). Ledamöter ur Bolagens styrelser deltog i besluten i egenskap av ledamöter i kyrkorådet.
- iii. Kyrkofullmäktiges beslut §8 den 25 april 2019 om att förnya beslut om aktieägartillskott i enlighet med kyrkorådets beslut. Ledamöter ur Bolagens styrelser deltog i besluten i egenskap av ledamöter i kyrkorådet.
- iv. Kyrkofullmäktiges beslut §20 den 7 november 2017 om lånelöfte på 4 100 000 kronor till Holdingbolaget. Ledamöter ur Bolagens styrelser deltog i besluten i egenskap av ledamöter i kyrkorådet.
- v. Kyrkofullmäktiges beslut §10 och §11 den 25 maj 2016 om bildande av Holdingbolaget och val av styrelse till Holdingbolaget. Vissa av de personer som enligt beslutet valdes till styrelseledamöter i Holdingbolaget deltog i besluten i egenskap av ledamöter i kyrkofullmäktige.

3.4 Torbjörn Lindhe har uppgett följande. Hans huvudmän har inte framfört och han känner inte heller i övrigt till några konkreta beslutstillfällen som utgjort en formell jävssituation i kyrkoråd eller kyrkofullmäktige. Det finns tillfällen då personer som anmält jäv i kyrkoråd eller kyrkofullmäktige ersatts av närstående personer, t.ex. i kyrkofullmäktiges protokoll december 2018. Däremot, menar Lindhe, att det förekommit delikatessjäv då Bolagens styrelseledamöter deltagit i beslut i kyrkoråd eller kyrkofullmäktige som avsett lån/lånelöften eller aktieägartillskott till Bolagen.

4. Angående påståenden om förekomst av korrupcion i Pastoratet

4.1 I skrivelser från Torbjörn Lindhe ifrågasätts Pastoratets bedrivande av näringsverksamhet och risker för jäv och korrupcion belyses i allmänhet. I de skrivelser som Delphi fått del av finns inte några konkreta eller specificerade påståenden om korrupcion. Torbjörn Lindhe har vid intervju uppgett följande. Det finns bland dennes huvudmän en misstanke om vänskapskorrupcion inom Pastoratet, i huvudsak baserat på att tidigare kollegor till, eller personer som jobbat i nära anslutning till, kyrkoherde Fredrik Lennman i Lingham eller Mjölby, anställts även i Pastoratet. Vidare, menar Lindhe, att misstankar finns om att en tidigare anställd fått förmånliga villkor då denne efter avslutad anställning engagerats som konsult. Även bland andra personer som varit anställda såväl i Pastoratet som i Bolagen har anställningsvillkor inte varit transparanta. Ett, som Torbjörn Lindhe menar, problem som bidrar till misstankarna om vänskapskorrupcion. Såvitt Lindhe känner till finns dock inte något konkret påstående eller fakta om att någon faktiskt gjort sig skyldig till mutbrott eller någon annan form av korrupcion. Lindhe har vidare, i tillägg till de uppgifter han lämnat vid intervju,

sammanfattningsvis påtalat att det är allvarligt att allmänheten (medlemmar i Svenska Kyrkan) misstänker att korruption förekommit och för ett resonemang om det. Lindhe påpekar att det inte går att påvisa att några otillbörligheter faktiskt ägt rum eftersom det inte går att ta del av handlingar som visar vilka villkor eller förmåner som kan ha förekommit.

- 4.2 Enligt Henrik Karlsson har en tidigare anställd i Pastoratet i september och oktober 2019 fakturerat Pastoratet, via bolag, för arbete avseende projektledning på kyrkorenoveringar. De fakturerade beloppen i kombination med timpris motsvarar ungefär en halvtidstjänst.
- 4.3 Ingen av de vidtalade inom Pastoratet har uppgett att de mottagit några personliga anklagelser om korruption och har inte heller noterat att några sådana anklagelser/påståenden framförts eller förekommit vid t.ex. kyrkorådets eller kyrkofullmäktiges möten. Fredrik Lennman har uppgett att de anklagelser som framförts har skett i skrift i den korrespondens som Pastoratet mottagit från ombudet (Torbjörn Lindhe) för ett antal församlingsmedlemmar.
- 4.4 Vidare har Berith Greck Ånell uppgett följande. Hon har inte kännedom om någon händelse som enligt hennes uppfattning skulle kunna utgöra ett givande eller tagande av muta eller annan form av korruption. Hon har noterat att det i Mat i Folkungabygden har lämnats rabatter och har vid något tillfälle efterfrågat mer information om dessa rabatter från Bolagens styrelseordförande. Hon har inte fått någon närmare information om detta och har därför inte kännedom om villkoren för sådana rabatter eller till vem rabatter lämnats.

5. Angående påståenden rörande bokföring hänförlig till Bolagen

- 5.1 I de skrivelser och artiklar som Delphi tagit del av framförs generella frågor kring hur Bolagens bokföring har hanterats och hur kostnader har fördelats mellan Pastoratet och Bolagen. Därutöver framförs specifika påståenden om att det finns lönekostnader som bokförts i Pastoratet som rätteligen borde ha bokförts i Bolagen.
- 5.2 Frågor rörande bokföring av lönekostnader och hur dessa ska fördelas mellan/belasta Pastoratet och Bolagen förekommer i vissa protokoll från kyrkorådet, exempelvis i protokoll från kyrkorådets möte den 9 april 2018 (§36.1) och i protokoll från kyrkorådets möte den 11 juni 2018 (§61.4). I dessa beslut omnämns bl.a. att Holdingbolagets styrelse höll på att upprätta en plan för hur särredovisning av lön skulle gå till. Vi har inte tagit del av någon information om huruvida detta sedermera skedde.
- 5.3 Torbjörn Lindhe har uppgett att Bolagens kostnader felaktigt redovisats i sin helhet på Pastoratet och har härvid gett vissa konkreta exempel på detta. Vidare uppger Lindhe att han förstått att bilar som tillhört eller som uppfattats tillhört Mat i Folkungabygden (reklamskyltar för Wienerbageriet) nyttjats även av Pastoratet.
- 5.4 Leif Larsson, Fredrik Lennman, Anne-Marie Karlsson har uppgett att lönekostnader för vissa personer som varit anställda av Pastoratet och utfört arbetsuppgifter även åt Bolagen, bokfördes på Pastoratet. Enligt Leif Larsson, Fredrik Lennman, Anne-Marie Karlsson var tanken att lönekostnaderna skulle fördelas mellan Pastoratet och Mat i Folkungabygden så snart ekonomin i Mat i Folkungabygden hade stabiliserats. Leif Larsson har vidare uppgett. Anledningen till att lönekostnader bokfördes på Pastoratet

beror på Pastoratets betydligt större krav på ekonomirapportering, vilket inte ett litet bageri har behov av. Pastoratets förtroendevalda kräver en fullgod ekonomirapportering för att kunna delta i analys och till beslut. Fredrik Lennman har också anført att bokföringen av lönekostnader skedde i enlighet med gällande personalbudget.

- 5.5 Utöver de personer som nämnts av Leif Larsson, Fredrik Lennman och Anne-Marie Karlsson har Berith Greck Ånell framfört konkreta exempel på ytterligare personer som varit anställda i Pastoratet och som även utfört arbete åt Holdingbolaget och Mat i Folkungabygden, t.ex. i form av arbetsledning i Mat i Folkungabygden.
- 5.6 Berith Greck Ånell har även gett vissa exempel på kostnader (såsom kostnader för leasingbilar, vissa konsultkostnader och kostnader för annonsering) som möjligen, helt eller delvis, borde ha bokförts i Holdingbolaget eller Mat i Folkungabygden, men hon saknar närmare kännedom hur dessa har bokförts.
- 5.7 Henrik Karlsson har uppgett följande. Mat i Folkungabygden bildades i juli 2017. Fram till att Wienerbageriet i Mjölbys rörelse förvärvades i mars 2018 fanns endast en kostnadspost vilken bestod av en konsultkostnad. Kostnaden togs initialt av Holdingbolaget och fördelades sedan ned till Mat i Folkungabygden. Ett leasingkontrakt på en bil tecknades i mars 2018 och kostnaden för denna belastade Mat i Folkungabygden till och med december 2018, varefter den övertogs av Pastoratet. Lönekostnader för Pastoratets personal har inte belastat Bolagen. Enligt Henrik Karlsson har hanteringen av bokföring av lönekostnader stämts av med Pastoratets revisor som inte haft några allvarigare invändningar.
- 5.8 Henrik Karlsson har vidare uppgett. All bokföring för Pastoratet och Bolagen har skett i Fortnox. Vissa delar, så som scanning av leverantörsfakturor och lönehantering, har hanterats av anställda hos Pastoratet. All kontering och bokföring har gjorts av Aklero. Ett antal kontrollfunktioner finns med avseende på fakturahantering. Hos Pastoratet består kontrollfunktionerna av en mottagningsattestant och en beslutsattestant. Efter vidtagen attest skickas fakturorna vidare till Aklero som vidtar en ”informell” kontroll. Henrik Karlsson har inte gjort några iakttagelser som tyder på att fakturor har fördelats på ett felaktigt sätt mellan Pastoratet och Bolagen.
- 5.9 Såvitt vi uppfattar det finns det inte bland intervjupersonerna någon divergerande uppfattning om hur hantering av lönekostnader faktiskt har gått till och av den anledningen anser vi det inte nödvändigt att omnämna personer, som omnämns vid beskrivningen av hanteringen av lönekostnader, specifikt i denna rapport.

6. Bedömning av hantering av jävsfrågor i kyrkofullmäktige och kyrkoråd

- 6.1 Bestämmelser om jäv finns i såväl kyrkoordningen som i aktiebolagslagen. Även om definitionerna av jäv härvid uttrycks på delvis olika sätt är den gemensamma nämnaren att jäv beskrivs som situationer där det finns ett motstående intresse mellan en ledamot och det som beslutet rör, det vill säga förekomst av någon form av beslutssituation där det finns omständigheter som föranleder att en persons opartiskhet kan rubbas.
- 6.2 Såvitt avser aktiebolags styrelser återfinns jävsbestämmelser i aktiebolagslagen 8 kap. 23 §. Bestämmelsen omfattar sådana fall där en styrelseledamot har kolliderande intressen att bevaka – antingen direkta egna intressen, eller intressen hos närstående fysisk eller juridisk person, som står i konflikt med de intressen som det bolag har som

denne företrädare. Det kan noteras att beslutsfattande i interna bolagsrättsliga frågor, dvs. när en styrelseledamot agerar i sin egenskap av aktieägare, inte omfattas av jävsregeln. Bestämmelsen om jäv gäller inte heller om bolagets motpart är ett företag i samma koncern eller annan koncernliknande struktur. Under utredningen har det enligt vår bedömning inte framkommit någon uppgift som tyder på att det förekommit jävsproblematik i styrelserna i Bolagen.

- 6.3 Enligt 3 kap. 18 § och 4 kap. 16 § kyrkoordningen (SvKB 1999:1 enligt lydelse per den 1 januari 2019) får inte en ledamot av kyrkofullmäktige respektive kyrkoråd delta i handläggningen av ett ärende som personligen rör ledamoten själv eller ledamotens make, sambo, förälder, barn, syskon, någon annan närstående eller något ledamoten närstående intresse. Såvitt avser kyrkorådet anges i 4 kap. 16 § att detsamma även gäller om det i övrigt finns någon särskild omständighet som är ägnad att rubba förtroendet till ledamotens opartiskhet i ärendet.
- 6.4 Uppfattningen hos de personer som intervjuats under utredningen har varit att diskussioner om eventuella jävssituationer inte varit särskilt vanligt förekommande i kyrkofullmäktige och kyrkoråd, men att personer som ingått i Bolagens styrelser vid vissa tillfällen anmält jäv och inte deltagit i beslut som rört Bolagen.
- 6.5 Ett av de beslut från kyrkofullmäktige som uppmärksammats under utredningen (kyrkofullmäktiges beslut §11 den 25 maj 2016 om val av styrelse till Holdingbolaget) får anses beröra vissa av kyrkofullmäktiges ledamöter personligen, dvs de personer som skulle utses till styrelseledamöter i Holdingbolaget. Enligt uppgift deltog dessa personer i beslutet. Med hänsyn till att kyrkoordningen anger att en ledamot i kyrkofullmäktige inte får delta i handläggningen av ett ärende som personligen rör denne själv (eller någon ledamoten närstående) borde sådana personer (eller dem närstående, om tillämpligt) inte ha deltagit i beslutet.
- 6.6 Det noteras att frågan om val av styrelse till Holdingbolaget rent formellt inte är en fråga som direkt ska avgöras av kyrkofullmäktige utan av bolagsstämman i Holdingbolaget. Kyrkofullmäktige borde istället ha utsett ett ombud att företräda kyrkofullmäktige på bolagsstämma i Holdingbolaget och därvid gett i uppdrag till ombudet att rösta för val av styrelsen på sådan bolagsstämma. Det kan vidare noteras att i det fall ett ombud för kyrkofullmäktige på bolagsstämma skulle rösta på sig själv vid val till styrelsen inte skulle utgöra en jävssituation enligt aktiebolagslagens regler, då lagens bestämmelser om jäv på bolagsstämma är begränsade till att gälla ansvarssituationer och det därför inte finns något som hindrar att en aktieägare röstar på sig själv eller närstående vid val till styrelsen.
- 6.7 Enligt uppgifter som framkommit under utredningen har det funnits tillfällen då kyrkofullmäktige och kyrkorådet beslutat i frågor som berört Bolagen där ledamöter från Bolagens styrelser deltagit i besluten i egenskap av ledamöter i kyrkofullmäktige respektive kyrkoråd. Sådana beslut berör som utgångspunkt inte ledamöterna personligen. I enlighet med vad som framgår av kyrkoordningen föreligger alltså därmed inte en jävssituation, åtminstone såvitt gäller kyrkofullmäktige för vilket en snävare jävsbestämmelse föreligger (se ovan p. 6.3).
- 6.8 Kan det då ändå finnas anledning att ifrågasätta huruvida ledamöterna, som även ingår i Bolagens styrelser, borde avstå från att delta i sådana beslut på grund av förekomst av omständighet som är ägnad att rubba förtroendet till ledamotens opartiskhet i ärendet, det vill säga finns det risk för delikatessjäv i sådana situationer? Med hänsyn till att

Bolagen är helägda av Pastoratet och att de inblandade organen därmed utgör delar av samma helhet, förefaller det osannolikt att det generellt sett skulle finnas ett uppenbart motstående intresse mellan Bolagens styrelser och kyrkofullmäktige respektive kyrkoråd. Frågan är om bestämmelsen om "opartiskhet" i 4 kap. 16 § i kyrkoordningen ändå kan vara tillämplig. Vår tolkning är att bestämmelsen inte bara omfattar en ren jävssituation utan att vad som avses är att någon inte är helt objektiv i sin uppfattning, utan att dennes uppfattning präglas av ett visst engagemang eller åsikt. Med den definitionen kan det inte uteslutas att det finns risk för en ledamots opartiskhet i dessa fall och det kan därför ifrågasättas huruvida det är lämpligt att de personer som ingår i Bolagens styrelser även är med i handläggning och beslut av ärenden i såväl kyrkoråd som kyrkofullmäktige som berör Bolagen, även om det sannolikt inte är jäv och därmed inte är direkt felaktigt.

- 6.9 För att förenkla framtida hantering av liknande ärenden och minimera risken för potentiella jävssituationer eller risk för att personer som deltar i handläggningen av beslut inte är opartiska kan det övervägas om interna riktlinjer för detta ska tas fram, vilket i så fall lämpligen bör göras av kyrkofullmäktige.

7. Bedömning avseende påståenden om förekomst av korruption i Pastoratet

- 7.1 Det finns inte någon enhetlig definition av begreppet korruption. Enligt Svenska Akademiens ordlista avses med korruption bestickning, mutsystem eller mottaglighet för mutor. Korruption brukar även anses omfatta annat än givande eller tagande av muta, t.ex. trolöshet mot huvudman.
- 7.2 Under utredningen har misstankar förts fram om att en tidigare anställd i Pastoratet fått förmånliga villkor då denne efter avslutad anställning engagerats som konsult. De uppgifter vi tagit del av rörande de ekonomiska villkoren för sådan konsult tyder inte på att uppdraget är förenat med särskilt förmånliga villkor.
- 7.3 Omständigheter rörande givna rabatter i Mat i Folkungabygden har även lyfts under utredningen. Att ge olika former av rabatter till kunder eller anställda är vanligt förekommande i en näringsverksamhet. Om rabatter lämnats i utbyte mot ett löfte om, eller i samband med en begäran om en otillbörlig förmån skulle detta kunna uppfylla rekvisiten för muta. Om rabatter som lämnas medför att varor tillhandahålls på villkor som inte är marknadsmässiga kan det även utgöra en otillåten form av förmån, delvis beroende på vem mottagaren är. Blotta förekomsten av eventuella rabatter i Mat i Folkungabygden är dock inte, som princip, något som tyder på att några oegentligheter i form av t.ex. givande eller tagande muta, förekommit.
- 7.4 Vi har även under utredningen noterat påståenden om misstankar om förekomst av vänskapskorruption inom Pastoratet. Det faktum att en person anställer personer som denne känner är enligt vår uppfattning inte tillräckligt för att visa på förekomst av vänskapskorruption, utan det krävs att någon form av stödjande fakta påvisas.
- 7.5 Vidare noteras att det under utredningen framförts uppgifter om misstankar om så kallad tystnadskultur inom Pastoratet. Vår uppfattning är att det inte ingått i vårt uppdrag att utreda huruvida det finns belägg för dessa påståenden och vi har därför inte granskat dessa uppgifter ytterligare.

- 7.6 Under utredningen har det enligt vår bedömning inte framkommit någon uppgift som tyder på att det förekommer eller förekommit något givande eller tagande av muta eller annan form av korruption, så som t.ex. trolöshet mot huvudman hänförlig till Pastoratet eller dess bedrivande av näringsverksamhet i Bolagen.
- 7.7 Däremot har Torbjörn Lindhe, som vi tolkar det, framhållit att det förekommer misstankar bland allmänheten att mutor förekommer/förekommit men att det inte går att bevisa då man inte har fått tillgång till de uppgifter som krävs för att verifiera detta. Detta utgör inte ett direkt påstående om att mutor förekommit. Vi anser det dock anmärkningsvärt att framföra anklagelser av detta slag, och i samband med detta använda uttryck som korruption, utan att några konkreta belägg funnits. Utredningen har enligt vår uppfattning inte visat på några skäl för Pastoratet att utreda dessa anklagelser ytterligare.

8. Bedömning avseende påståenden rörande bokföring hänförlig till Bolagen

- 8.1 Såväl aktiebolag som registrerade trossamfund är enligt lag bokföringsskyldiga. Av detta följer att alla affärshändelser löpande ska bokföras på ett sådant sätt att det är möjligt att kontrollera fullständigheten i bokföringsposterna och överblicka verksamhetens förlopp, ställning och resultat samt därvid fullgöra bokföringsskyldigheten på ett sätt som överensstämmer med god redovisningssed.
- 8.2 Baserat på de uppgifter som framkommit vid intervjuer med såväl personer inom Pastoratet som företrädare för Pastoratets redovisningsbyrå kan det konstateras att lönekostnader för flertalet personer som till mindre eller större omfattning endast belastat Pastoratet. Uppgifter har också lämnats om att det funnits andra kostnader som eventuellt borde ha belastat Bolagen.
- 8.3 I ett uppstartsskede av ett bolags verksamhet är det inte ovanligt att kostnader, som visserligen rätteligen borde belasta det nystartade bolaget, på grund av t.ex. avsaknad av likvida medel, initialt tas av dess ägare. Att så har skett i Pastoratet är därför inte i sig något anmärkningsvärt. Enligt uppgifter som lämnats i utredningen ska även detta förfarande ha stämts av med Pastoratets revisor och denne ska enligt uppgift inte heller anmärkt på hanteringen.
- 8.4 Om kostnader hade fördelats mellan Pastoratet och Bolagen hade dock detta sannolikt bidragit till att tydliggöra de finansiella svårigheter som förelåg för framför allt Mat i Folkungabygden. En sådan hantering hade troligtvis även bidragit till en tydligare transparens av Bolagens verksamhet och därmed tydliggjort för såväl styrelsen i Mat i Folkungabygden som kyrkorådet vilken finansiell situation som Mat i Folkungabygden befann sig i. Det kan även noteras att, om verksamheten i Mat i Folkungabygden hade kunnat drivas vidare, hade det till och med kunnat utgöra en fördel om kostnader i större utsträckning hade bokförts i bolaget, då detta hade medfört en större avdragsrätt mot eventuella framtida vinster. Eftersom Pastoratet inte är skattepliktigt föreligger inte sådan avdragsrätt för Pastoratet. Vår uppfattning är därför att förfarandet, med hänsyn till omständigheterna, var olämpligt.